

15.12.2021

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen hankeryhmän kokous

Aika ti 14.12.2021 klo 9.00–11.25

Paikka Teams-toteutus

Osallistujat Tanja Lahti, hankepäällikkö, VM puheenjohtaja
Olli-Pekka Rissanen, johtava asiantuntija, VM varapuheenjohtaja

Jäsenet:

Lotta Engdahl, erityisasiantuntija, LVM

Pekka Alhojärvi, erityisasiantuntija, MMM

Sami Niinimäki, opetusneuvos, OKM

Tuula Helander, erityisasiantuntija, STM (poissa)

Tiina Salminen, johtava asiantuntija, TEM

Jani Heikkinen, neuvotteleva virkamies, VM (myös sihteeristön jäsen)

Anssi Hänninen, erityisasiantuntija, YM (poissa)

Tarja Riihisaari, toimialan johtaja, Ilmatieteen laitos

Antti Kosonen, innovaatiojohtaja, Maanmittauslaitos

Kaisu Harju, ryhmäpäällikkö, Suomen ympäristökeskus

varajäsen Kristian Meissner, johtaja, Suomen ympäristökeskus

Hannele Orjala, tietopalvelujohtaja, Tilastokeskus (poissa)

varajäsen Outi Ahti-Miettinen, laatupäällikkö, Tilastokeskus

Jussi Mäkitervo, erityisasiantuntija, Liikenne- ja viestintävirasto

Pasi Rautio, projektipäällikkö, Helsingin kaupunki

Markku Rimpelä, strategiajohtaja, Hämeenlinnan kaupunki (poissa)

Katariina Valtonen, kehittämispäällikkö, Kouvolan kaupunki (poissa)

Arto Holopainen, innovaatiopäällikkö, Kuopion kaupunki (poissa)

Pekka Kantola, tietohallintojohtaja, Kuusamon kaupunki

Elisa Kettunen, kehittämispäällikkö, Kuntaliitto

Mikko Hoikka, toimialajohtaja, Medialiitto

Tarmo Toikkanen, toiminnanjohtaja Open Knowledge Finland

Ville Peltola, johtaja, Teknologiateollisuus

Pysyvät asiantuntijat (sihteeristö):

Miina Arajärvi, erityisasiantuntija, VM

Mika Honkanen, kehityspäällikkö, Digi- ja väestötietovirasto
Heidi Innanen, hankekoordinaattori, VM

Kutsutut asiantuntijat:

Riitta Autere, neuvotteleva virkamies, VM
Essi Kaukonen, projektipäällikkö, Tilastokeskus
Nico Käräjäoja, suunnittelija, VM

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen

Päätös: Todettiin kokous avatuksi klo 9.02 ja hyväksyttiin esityslista.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Käytiin tiiviisti läpi 28.10.2021 pidetyn hankeryhmän kokouksen sisältö ja siitä laadittu muistio.

Päätös: Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

3. Hankkeen työpakettikohtainen eteneminen

Työpaketti 1:

Strategisten tavoitteiden uudeksi otsikoksi on muotoiltu Tietopolitiikan strategiset tavoitteet – kohti kattavaa tiedon hyödyntämistä ja avaamista. Tiekarttaan on tullut täydennyksiä, joihin voi tutustua [Tiimeri-työtilassa työpaketin omassa kansiossa](#).

Ministeriöille suunnattu lausuntokierros tietopolitiikan strategisista tavoitteista on käynnissä 12.1.2022 saakka. Strategisia tavoitteita on määrä käsitellä Digitalisaation, datatalouden ja julkisen hallinnon kehittämisen ministeriryhmässä tammikuun 2022 lopussa. Poliittisessa käsittelyssä keskeistä on tarkastelu suhteessa eduskunnan lausumiin, jotka annettiin tietopoliittisen selonteon yhteydessä. Myös suhde digitaaliseen kompassiin tulee arvioida. Tavoitteena on, että strategiset tavoitteet hyväksyttäisiin valtioneuvoston periaatepäätöksenä valtioneuvoston yleisistunnossa vuoden 2022 alussa.

Työpaketti 2:

Tiedon jakamisen toimintamallin valmistelussa on viime viikkoina keskitytty sisällöntuotantoon. Toimintamalli on yhdeksänvaiheinen kokonaisuus, johon on koostettu mm. yleisluontoista kuvausta, ohjeistuksia ja esimerkkejä hyvistä käytänteistä. Sisältöehdotus on avoimella kommentointikierröksellä 10.1.2022 saakka.

On sovittu, että toimintamalli julkaistaan avoindata.fi:ssä. Tavoitteena on julkaista ensimmäinen versio tammi–helmikuussa 2022. Ylläpidosta ja jatkokehityksestä on sovittu DVV:n kanssa vuoden 2022 osalta.

VN TEAS -hanke JULKIHINTA järjestää kaikille avoimen puoliväliseminaarin ke 12.1.2022 klo 13.00–15.00. Itä-Suomen yliopisto vastaa seminaarijärjestelyistä. Tilaisuudesta toivottiin tallennetta, mutta vielä ei ole varmuutta tuleeko tallenne saataville.

Työpaketti 3:

Lausuntoyhteenveto laatukriteereistä on julkaistu ja se on luettavissa esim. [valtioneuvoston hankesivuilla](#). Laatukriteereihin ei tullut lausuntopalautteen myötä muutoksia, mutta laatukriteeriryhmät selkeytettiin. Käyttöönoton ja hallintamallin suunnittelua jatketaan lausuntojen pohjalta.

Tiedon laadun kuvauksen pilotointi on toteutettu ja sen vaikutukset mittaristoon ovat vielä työn alla. Laatukriteerisuositusta valmistellaan ja laatukriteerit on tarkoitus lanseerata 10.3.2022 järjestettävässä tilaisuudessa.

Käytiin keskustelua. Tuotiin esiin, että EU-komission DG DIGITin järjestämässä CIO-kokouksessa esiteltiin Suomen laatukriteerityötä ja esitettiin, että tämä pitäisi ottaa mukaan EIF:n toimintamalliin. Vastaanotto oli myönteinen.

Työpaketti 4:

API-periaatteiden lausuntoyhteenveto on saatavilla mm. [hankkeen verkkosivulla](#). API-periaatteet ovat parhaillaan käännettävinä ja ne tullaan julkaisemaan yhdessä tiedon jakamisen toimintamallin kanssa alkuvuodesta 2022. DVV vastaa vuodesta 2022 alkaen periaatteiden ylläpidosta ja jatkokehityksestä sekä rajapintakehityksen verkostoyhteistyön koordinoinnista hankkeen tukemana.

Yhteistyö TIEKEN kanssa päättyy vuoden 2021 lopussa. DigiFinlandin kanssa suunnitellaan heidän rooliaan rajapintakehityksen tukemisessa.

Tiedon semanttisen yhteentoimivuuden osalta toteutettiin kysely, jonka yhteenveto on julkaistu [hankkeen verkkosivulla](#). VM on käynnistänyt julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuuden linjaustyön. TIHA-hanke tukee VM:n yhteentoimivuuden kehittämistyötä.

Kerrottiin myös, että CGI-yhteistyön myötä on käynnistymässä opinnäytetyö, jossa selvitetään tuovatko API-periaatteiden käyttöönotto ja verkostoyhteistyö muutoksia API-kehittämiseen, sekä miten API:t nähdään osana organisaation toimintaprosessia.

Viestintä:

Tämän vuoden viimeinen hankkeen tilannekatsaus järjestetään ke 15.12. klo 14.30–15.00. Jatkossakin tilannekatsauksia tullaan pitämään kahden kuukauden välein.

Lähiaikoina on tarkoitus julkaista podcast-jakso, jonka aiheena on eurooppalainen suvereniteetti. Jaksossa on vieraana akatemian tutkija Timo Miettinen.

Vuoden 2022 viestintäsuunnitelma on valmisteilla.

Budjetti:

Sidontatilanne on hieman vajaa 60 %. Ensi vuodelle on budjetoitu 950 000 euroa, josta on jo sidottu noin 60 %.

Päätös: Merkittiin tiedoksi työpakettikohtainen eteneminen, viestinnän ajankohtaiset asiat ja hankkeen budjetin tilanne.

TAUKO klo 9.57–10.05

4. Hankkeen tuotosten käyttöönoton tukeminen vuonna 2022

Suunnittelija Nico Käräjäoja esittäytyi ja kertoi hankkeen ensi vuoden käyttöönottosuunnitelmasta. Hankkeessa on valmisteltu seuraavia tuotoksia:

- strategisia tavoitteita ja niiden tiekarttaa
- tiedon jakamisen toimintamallia
- tiedon laatukriteereitä ja niiden mittareita
- kansallisia julkisen hallinnon API-periaatteita

Em. tuotoksia tullaan sovittamaan yhteen ja samalla häivytetään itse hanketta taka-alalle. Käytännössä tavoitellaan kontrolloitua siirtymää hankkeesta kohti ylläpitävien tahojen jatkamaa työtä vuodesta 2023 eteenpäin.

Keväällä 2022 toteutetaan kolme eOppiva-koulutusta tiedon saatavuuteen, tiedon laatuun ja tiedon yhteentoimivuuteen liittyen. Näistä ja jo olemassa olevasta Johdatus tietopolitiikkaan -koulutuksesta laaditaan selkeä koulutuskokonaisuus, jolla tulee olemaan oma kategoriansa eOppivassa. Kokonaisuudella tavoitellaan julkisen hallinnon viranomaisten ymmärryksen ja osaamisen lisäämistä tiedon jakamiseen, laatuun ja yhteentoimivuuteen sekä näiden edistämisestä saataviin hyötyihin liittyen. Suomenkieliset versiot julkaistaan näillä näkymin toukokuussa 2022. Kokonaisuuden suunnitteluun sisältyy myös asiakasymmärryksen

kartoittaminen, joka suunnitellaan tehtäväksi hankeryhmän kokouksessa tammikuussa 2022.

Keskeistä on pohtia ajoissa, miten koulutuksellista vastuuta saadaan siirrettyä toimeenpaneille organisaatioille hankkeen lähestyessä loppuaan ja miten tätä voidaan tukea.

Alkuvuodesta 2022 järjestetään sidosryhmätilaisuuksina hankkeen työpakettien tuotosten julkistamistilaisuuksia. Vuoden 2022 lopussa järjestetään hankkeen loppuseminaari, jossa vedetään yhteen hankkeen tuotoksia ja kerrotaan, miten asiat edistyvät hankkeen jälkeen vuodesta 2023 eteenpäin.

Tuotoskohtaisesti on tarkoitus hyödyntää erityisesti seuraavia verkostoja ja yhteistyöryhmiä:

- Tietopolitiikan strategiset tavoitteet: julkisen hallinnon tiedonhallinnan ja digitalisaation strateginen yhteistyöryhmä
- Tiedon saatavuus: Avoimen tiedon verkosto
- Tiedon laatu: uusi yhteistyöverkosto, jonka kokeilevasta käynnistämisestä vuoden 2022 aikana vastaa Tiedon laatukehikko -osahanke
- Tiedon yhteentoimivuus: uusi yhteistyöverkosto API-rajapintojen kehittämisen tukemiseen ja API-periaatteiden jalkauttamiseen DVV:n koordinoimana

Konsultatiivisia toimia ja yhteisiä toimia muiden hankkeiden kanssa toteutetaan tarpeen ja resurssien mukaan. Käyttöönoton toimenpiteiden vaatimaa viestintää kuvataan erillisessä viestintäsuunnitelmassa.

Päätös: Merkittiin tiedoksi hankkeen tuotosten käyttöönottoimenpiteet vuodelle 2022.

5. Ajankohtaiset EU-asiat

Avoimen datan direktiivin osalta ei ollut uutta kerrottavaa.

Open Data Maturity 2021 -kyselyn tulokset on julkaistu ja yhteenveto on tarkasteltavissa osoitteessa <https://data.europa.eu/en/dashboard/2021>.

Data Governance Act (DGA) on käsiteltävänä Coreperissa 15.12. Data Governance Act ei tuo lisää velvoitteita avata tai jakaa tietoa julkisen hallinnon toimesta. Vielä ei tarkkaan tiedetä millaisia vaikutuksia sillä on kansalliseen lainsäädäntöön. Todennäköisesti DGA tulee Viralliseen lehteen tammikuun 2022 lopussa ja siitä alkaa 15 kuukauden määräaika toimeenpanolle. Uudet

viranomaistehtävät tulevat olemaan keskitetty tietopiste (8 art.) ja toimivaltaiset elimet (7 art.). Keskitettyyn tietopisteeseen tulee liittymään keskeisesti tiedonhallintakartta.

Data Act siirtyi vuoden 2022 alkuun.

DG DIGIT:ssä on valmisteilla sääntelyä yhteentoimivuudesta.

Tekoälysäätös on ollut haastava ja herättänyt paljon keskustelua.

Komission Core Vocabularies on ollut muokattavana ja siitä on tulossa uusi julkaisu. Aiheeseen liittyvä materiaali (sis. webinaarilinkin): https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/event/attachment/2021-12/Core%20Vocs%20%235%20Webinar_v1.00.pdf. Aineiston lopussa on linkki Principles for creating good definitions -dokumenttiin, joka jatkuu joulukuun 2021 loppuun saakka.

Päätös: Merkittiin tiedoksi ajankohtaiset EU-asiat.

6. Muut asiat

- 23.11. järjestetyn Tiedon äärellä 2021 – tietopolitiikkaa rakentamassa -seminaarin tallenne julkaistaan vielä tämän vuoden puolella.
- Avoimen tieteen asiantuntijaryhmä on muodostettu ja ryhmä kokoontui ensimmäistä kertaa noin viikko sitten. Kokouksia tulee olemaan noin kahden kuukauden välein.
- Arviointi hankkeesta
Kerrottiin, että hankkeessa on keskusteltu ulkopuolisen arvioinnin teettämisestä. Yhtenä ajatuksena on ollut toteuttaa arviointi jo loppukeväästä 2022, jolloin arvioinnin tulokset eivät ehdi vaikuttaa itse hankkeeseen, mutta evästyksiä voitaisiin saada hankkeen jälkeiseen aikaan. Esitettiin kommenttina, että arviointi olisi ehkä järkevämpää toteuttaa vasta 1-2 vuoden jälkeen hankkeen päättymisestä.

Päätös: Merkittiin tiedoksi muut asiat.

7. Seuraavat kokoukset

Seuraavat kokoukset sovittiin pidettävän seuraavasti:

- ma 31.1.2022 klo 12.00–14.30
- ti 29.3.2022 klo 13.00–15.30
- ti 24.5.2022 klo 13.00–15.30

Ainakin tammikuun kokous pidetään Teamsissä. Koronatilannetta ja etätyösuosituksia seurataan, mutta todennäköisesti myös kevään muut kokoukset tullaan järjestämään Teamsissä.

Päätös: Merkittiin tiedoksi seuraavien kokousten ajankohdat.

8. Kokouksen päättäminen

Hankeryhmäläisiä kiitettiin kokouksesta ja kuluneesta vuodesta.

Päätös: Kokous päätettiin klo 11.25.